

**Korelacje między systemem
politycznym
a
systemem partyjnym**

Czym jest system polityczny?

Jedną z klasycznych definicji systemu politycznego przedstawił Jerzy Kowalski, którego zdaniem jest to: **aparatus państwowy, partie polityczne oraz organizacje i grupy społeczne formalne i nieformalne, uczestniczące w działaniach politycznych w obrębie danego państwa oraz ogół zasad politycznych i norm prawnych regulujących ich wzajemne stosunki.**

Przedstawicielami podobnego ujmowania systemu politycznego w polskiej literaturze naukowej są ponadto: A. Andrusiewicz, S. Ehrlich, Z. Jarosz i S. Zawadzki, H. Lisicka, J. Hausner i T. Klementewicz, W. Skrzydło, W. Waśniewski oraz K.A. Wojtaszczyk. W literaturze „zachodniej” w podobny sposób definiują termin „system polityczny” M. Levy oraz G.K. Roberts.

Na podstawie poprzednią zaznaczoną definicji systemu politycznego , łatwo można zauważyć, iż na system polityczny składają się trzy grupy elementów:

- a) idee i wartości polityczne, np. idea suwerenności narodu, pluralizmu politycznego, trójpodziału władzy demokratycznego państwa prawnego, konstytucjonalizmu, praw i wolności obywatelskich itp.;
- b) organizacje i instytucje uczestniczące w Życiu politycznym kraju i organizujące to Życie, np. aparat państwowy, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, samorządy itp.;
- c) normy regulujące i organizujące wcielanie w Życie idei i wartości politycznych oraz regulujące strukturę i funkcjonowanie organizacji i instytucji politycznych, np. normy prawne, polityczne, moralne, kulturowe, organizacyjne.

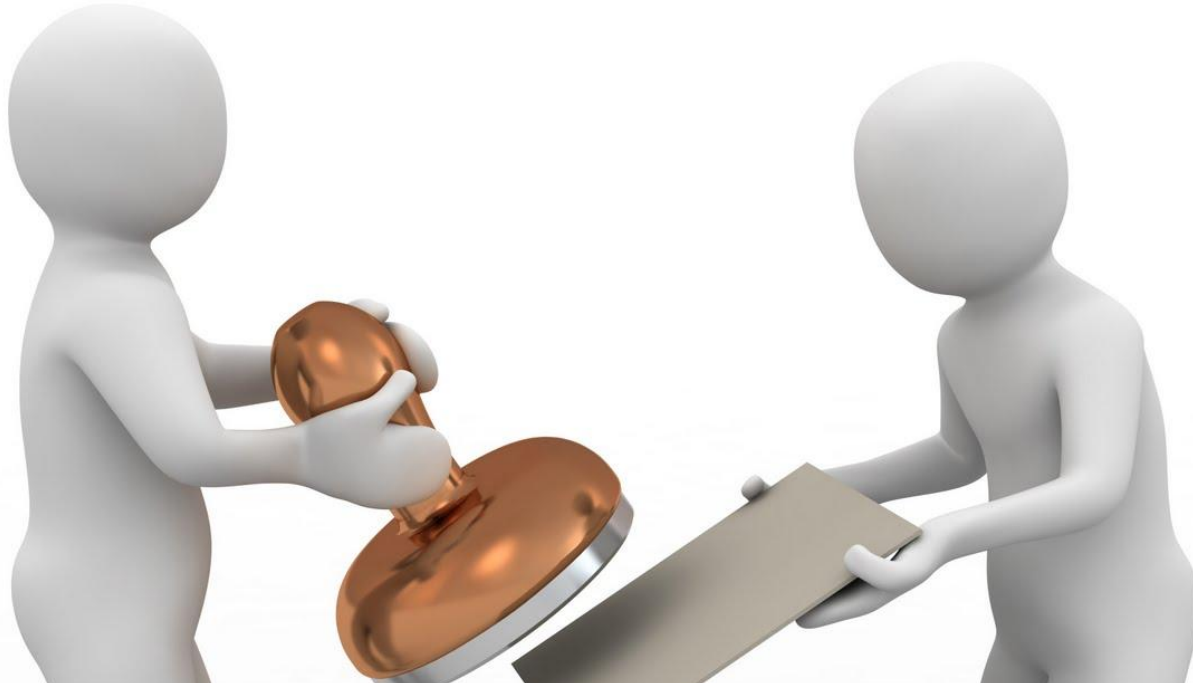
Jak z powyższych rozważań wynika, partie polityczne są tylko jednym w wielu podmiotów, które uczestniczą w działaniach politycznych w ramach danego państwa.

**W systemie politycznym można wyróżnić kilka podsystemów,
a mianowicie:
instytucjonalny, funkcjonalny, regulacyjny i komunikacyjny.**

W **podsystemie instytucjonalnym** systemu politycznego najważniejszym problemem do rozstrzygnięcia pozostaje kwestia podmiotów, jakie w nim funkcjonują. Są to niewątpliwie partie polityczne, które występują obok innych organizacji społecznych, grup interesu i przede wszystkim organów władzy państwowej, organów administracji rządowej, instytucji samorządowych itd. Kwestią wzbudzającą pewne kontrowersje jest problem, które partie należy brać pod uwagę w ramach systemu partyjnego i politycznego państwa: wszystkie fizycznie występujące czy tylko relewantne ugrupowania polityczne, czy wszystkie działające legalnie. Przeważa stanowisko, że partie legalnie występujące należy zaliczać do podsystemu instytucjonalnego systemu partyjnego (politycznego).

Podsystem regulacyjny (normatywny) systemu politycznego obejmuje ogół norm, za których pośrednictwem są regulowane stosunki społeczno- polityczne.

Zasady i normy regulujące stosunki między partiami oraz relacje między nimi a innymi elementami systemu politycznego są zawarte w prawie wewnętrznym samych partii (np. statuty, regulaminy), w prawie państwowym (prawna instytucjonalizacja partii politycznych ujęta w: konstytucjach, ustawach o partiach politycznych itd.). Na funkcjonowanie partii wpływa również szeroko pojęte podłoże kulturowe danego społeczeństwa: kultura polityczno-prawna, tradycje narodowe, świadomość społeczna itp.

W ramach **podsystemu komunikacyjnego** systemu politycznego dla systemu partyjnego najistotniejsze są relacje między partiami politycznymi oraz między nimi a aparatem państwowym i grupami interesu. Relacje te mogą przybierać formę koalicji gabinetowej, koalicji parlamentarnej, opozycji parlamentarnej (która m. in. może być spójna lub zdeintegrowana), opozycji pozaparlamentarnej. Zależności te mogą stabilizować albo destabilizować system polityczny.

Podsystem funkcjonalny składa się z ról wypełnianych przez poszczególne elementy strukturalne oraz przez system polityczny w całości. W odniesieniu do systemu partyjnego są to omówione wcześniej funkcje realizowane przez partie polityczne i przez cały system partyjny.

Powyższe kategorie i zależności uzyskują odmienne treści w zależności od typu systemu politycznego. Podstawą takiej typologii są najczęściej takie zmienne, jak: **reżim polityczny**, zasady organizacji aparatu państwowego oraz struktura terytorialna państwa. Kategoria reżimu politycznego rozumiana jest jako sposób rządzenia, odmienny w systemach demokratycznych i niedemokratycznych, a w ramach tych ostatnich w systemach autorytarnych i totalitarnych.

Podsumowanie

System partyjny jest to układ wszystkich partii politycznych, które tworzą relacje i zależności, noszące znamiona systemu. Można go interpretować w sposób dwojaki: **statycznie i dynamicznie.**

Pierwszy, definiuje, że system polityczny to tylko suma wszystkich partii politycznych.

Drugi natomiast odnosi się do układu

wzajemnych powiązań międzypartyjnych,

pojawiający się podczas walki

wyborczej jak również w czasie rządzenia lub

współrządzenia, czyli czynnego

tworzenia polityki państwa.

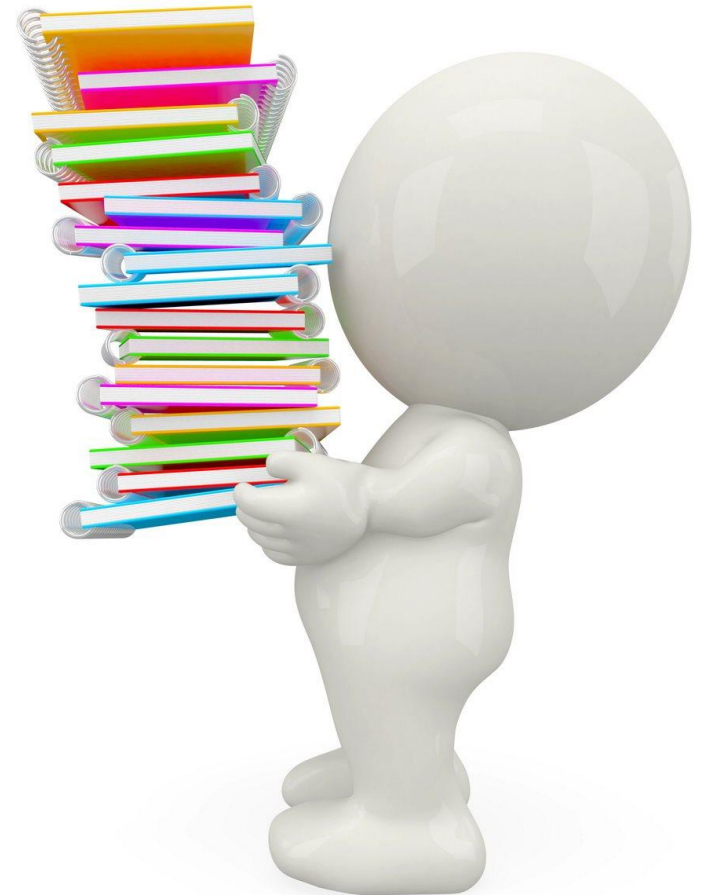

Wnioski

Podsumowując chciałabym powiedzieć, że system partyjne powinny również rozwijać kulturę polityczną, przez którą rozumiemy całością wartości, norm i reguł zachowania, utrwalonych w świadomości podmiotów biorących udział w działaniach politycznych.

W odniesieniu do kultury politycznej społeczeństwa, system partyjny powinien zachęcać do uczestnictwa w Życiu politycznym kraju, do pokojowego wymieniania poglądów oraz pogłębiania wiedzy społecznej o aktualnej sytuacji politycznej.

W odniesieniu zaś do „klasy politycznej”, czyli polityków zaangażowanych w walkę o zdobycie władzy politycznej lub udziału w jej sprawowaniu, system partyjny winien stać na straży poszanowania przez nich niepisanych reguł postępowania, normujących zasady tej walki.

Literatura

1. J. Kowalski, *Państwo a system polityczny*, (w:) *Z zagadnień teorii polityki*, pod red. K. Opałka, Warszawa 1978.
2. W. Sokół, *Legitymizacja systemów politycznych*, Lublin 1997.
3. *Współczesne partie i systemy partyjne. Zagadnienia teorii i praktyki politycznej*, red. W. Sokół, M. Żmigrodzki, Lublin 2005.
4. M. Chmaj, M. Żmigrodzki, *Wprowadzenie do teorii polityki*, Lublin 1995.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ